

Söndagen efter juldagen – Menlösa barns dag

In octava nativitatis Domine

Epistel Gal 4: 1-7, Evangelium Luk 2: 33-40. Predikan Ingemar Andersson (LFS)

När de visa männen kom till Jerusalem och frågade efter den nyfödde judakonungen tänkte den grymme kung Herodes se till att denne eventuelle konkurrent om makten blev dödad. Han lät därför döda alla gossebarn i Betlehem som var två år eller yngre. Den 28:e december har den kristna kyrkan sedan långt tillbaka firat som ”Menlösa barns dag” till minne av de ”menlösa” (oskyldiga) barn Herodes lät mörda. I Sverige har namnet ändrats till ”värnlösa barns dag” eftersom ordet menlös med tiden fått en annan mer negativ innebörd än den ursprungliga. Dagen har förr firats som fjärdedag jul.

Det är endast Matteus som berättar om detta Herodes illdåd. Då händelsen inte finns omnämnd i några utombibliska källor har bibelkritiken förstås ifrågasatt om det hela verkligen hänt, men detta var bara en missgärning bland alla andra i kung Herodes mördarverksamhet. Den väckte troligen ingen speciell uppmärksamhet utanför Betlehem. Betlehem var på den här tiden en obetydlig by och man uppskattar att 15-20 barn miste livet.

Att Herodes gjorde detta för att säkra sin plats på tronen låg helt i linje med hans övriga handlande. Minsta misstanke om konkurrens om makten ledde till mord. Också sina närmaste offrade han, sin hustru Mariamne och hennes släktingar, ja, också sina söner lät han mörda och många andra som på något sätt kunde tänkas hota hans maktposition.

Säkert hade ett sådant illdåd som barnamorden i Betlehem väckt stor uppmärksamhet i dag om det inträffat i vår närhet, men den sorgliga sanningen är att sådant sker dagligen i krigszoner på andra håll i världen, samtidigt som i vårt land genom abortindustrin uppåt 40000 barn om året dödas i moderlivet. I Betlehem hördes ett ”ramaskri” (Matt. 2:17-18) men i vårt land är det tämligen tyst. Men lika som ropet över Sodoms och Gomorras synder steg upp till himmelen och ett ramaskri hördes över Betlehem, ger de missgärningar som i dag sker i vårt land eko inför den Högstes domstol. Och en dag hållas räkenskap.

I episteltexten läste vi: *”Men när tiden var fullbordad sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att han skulle friköpa dem som stod under lagen, så att vi skulle få söners rätt.”*

Så blev Jesus, i enlighet med vad som var föreskrivet i Mose lag, omskuren på åttonde dagen. I enlighet med samma lag gick Josef och Maria till templet efter de fyrtio dagar som var bestämda för en förstföderskas rening, för att bära fram det föreskrivna offret, ett får eller två duvor om man inte hade råd med ett får. Josef och Maria offrade två duvor vilket också detta säger oss att Jesus, som fick sin första säng i en krubba i ett stall, föddes till fattiga förhållanden här på jorden. Han som var rik, blev fattig för vår skull också i det yttre.

I Mose lag var också föreskrivet att *”varje förstfödd son som öppnar moderlivet skall räknas som helgad åt Herren”*. Och för att fullgöra detta bar nu Josef och Maria fram Jesus i templet inför Herren, *”för att göra med honom som det var sed enligt lagen”*.

Så fullgjordes allt enligt Herrens lag och förordningar. Lagens Herre, som inte kommit för att upphäva utan för att fullborda lagen och profeterna, ställdes i allt under lagen. Gamla förbundets föreskrifter och ordningar, som gällde fram till tiden för en bättre ordning (Hebr. 9:10), fick i honom sin tillämpning och fullbordan. Och den Guds lag som gäller alla människor och alla tider gick han som vår lagfullbordare in under för att friköpa oss från det vi aldrig kunde fullgöra och gottgöra.

I honom gick också profeternas förutsägelser i uppfyllelse, något som alldeles påtagligt tydliggjordes när Jesus nu skulle bäras fram i templet.

Här sker nu de förunderligaste ting. Först möter vi Simeon, en rättfärdig och gudfruktig man, säger Skriften. Han levde för en sak – att få se Herrens Smorde, Messias, Israels tröst. Det var han också lovad. Den helige Ande hade uppenbarat för honom att han *”inte skulle se döden förrän han hade sett Herrens Smorde”*.

Och nu var tiden fullbordad. Därför kommer Simeon, ledd av Guds Ande, till templet just som Josef och Maria bär in Jesus-barnet. Och Simeon vet vem han är. Han tar barnet i sin famn och lovsjunger Gud. Nu kan han dö i frid, för hans ögon har sett Guds frälsning.

Men detta var nu inte en glädje förbehållen endast Simeon. Nej, Simeon prisar Herren för en frälsning *”som du har berett att skådas av alla folk, ett ljus som skall uppenbaras för hedningarna och en härlighet för ditt folk Israel”*.

Herrens vilja är att alla människor skall få se Guds frälsning, få sluta sina dagar i frid och få en salig hädanfärd. *”Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom. - Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv”* (Joh. 3: 16-17).

*Herren av himlen är kommen till jorden,
Enfödde Sonen är människa vorden.
Gud har fullbordat profetiska orden:
Född är oss Frälsaren, Israels tröst.*

Här i templet träder nu ännu ett vittne fram. Det är Hanna. Hon är profetissa och änka och lever i templet, tjänande Gud med fastor och böner, och hon vet och ser som Simeon klart vem detta barn är. Hon prisar Gud och talar om honom för alla dem som väntar på Jerusalems frälsning. Messias, Kristus har kommit:

*Född är Frälsaren
Och Förlossaren,
Kristus, Herren i Davids stad.
Kommen är friden,
Himmelska tiden
Nu är fullbordad.
Min själ, var glad!*

Och Josef och Maria förundrar sig över det som sägs om deras lilla barn. De visste ju vem han var, att han var Guds Son, världens Frälsare. Gud hade sänt dem änglarna som uppenbarat detta för dem. Herdarna hade berättat vad som sagts dem om detta barn. Och Josef och Maria trodde Herrens ord. Men inte väntade de sig att nyheten om detta som skett i skymundan i ett stall i Betlehem skulle ha nått Jerusalem. Och så möter de här två människor som så klart ser och vet vem barnet är och som lovar och prisar Gud för detta under och som vittnar för människor om frälsningen i honom. De förundrade sig, står det, men ett av de namn Gud genom profeten Jesaja gav barnet var just *”Under”*.

Och Simeon säger att han är världens Frälsare, hedningarnas ljus och Israels tröst. Han är satt till fall och upprättelse, till ett tecken som blir motsagt. Ja, genom Marias själ skall gå ett svärd och inför Jesus uppenbaras vad människor i sina hjärtan tänker om honom.

I templet fanns många människor som förrättade sin gudstjänst. Där fanns Guds tjänare som tog emot offergåvorna som Josef och Maria bar fram – men de såg inte i barnet det som Simeon och Hanna såg. Det var här i templet lika som när Jesus föddes. De flesta ”sov”, de förstod ingenting. Och så är det än i dag. Få är de som ser och vet vem barnet är. Få är det som likt Simeon och Hanna i själ och hjärta gläds och fröjdas över Jesus, Frälsaren.

Till detta fordras ett den helige Andes verk. Han uppväcker och upplyser, upptänder och håller levande trons ljus i människors hjärtan till att känna Kristus och vittna om honom. Och till detta brukar den helige Ande de verktyg som de gamla i templet, Simeon och Hanna, representerar: Ordet och sakramenten. Här vilar Jesus-barnet, och vill du finna honom så bo med Hanna i templet, det är i Ordet med fastor och böner natt och dag, så skall också dina ögon öppnas till att se och känna igen Frälsaren.

Simeon och Hanna är också en bild av den heliga, allmänneliga kyrkan, de heligas samfund. Den finns där, tjänande Herren, väntande hans ankomst, hans frälsning, prisande och lovande Gud. Den bor i Ordets tempel. Och likasom det i Gamla förbundet var förordnat att en låga alltid skulle hållas brinnande, aldrig fick utslockna, så bor den helige Ande i det andliga tempel som är Guds barns hjärtan. Där underhåller han alltid vår Herres Jesu Kristi kunskap, det levande ljus som Herren har berett att skådas av alla folk, världens Frälsare och Förlossare.

Men Jesus är satt till fall och upprättelse för många i Israel och till ett tecken som blir motsagt. Han blev en stötesten och en klippa till fall för de flesta i Israel, som profeten Jesaja förutsagt. *”Han kom till sitt eget, och hans egna tog inte emot honom”* (Joh. 1:11). De förkastade hörnstenen, rättfärdigheten genom tron på Kristus, och ville upprätta sin egen rättfärdighet, och så blev Kristus dem till fall i stället för upprättelse.

Så är det fortfarande. När Simeon talar till Maria om det svärd som skall gå genom hennes själ, handlar det ju om det hon skulle få uppleva av Jesu lidande och död. Men det handlar samtidigt om den kristna kyrkans kors och lidande i Jesu efterföljd. Så som Jesus blev en stötesten och ett tecken som blev motsagt, så går det hans folk här i världen. Petrus skriver:

”Mina älskade, var inte förvånade över den eld som ni måste gå igenom till er prövning, som om det hände er något oväntat. Nej, gläd er ju mer ni delar Kristi lidanden. Då skall ni också jubla och vara glada, när han uppenbarar sig i sin härlighet. Saliga är ni, om ni hånas för Kristi namns skull, ty härlighetens Ande, Guds Ande, vilar över er.” (1 Petr. 4:12ff.).

Så skall inför Jesus *”bli uppenbarat vad många människor tänker i sina hjärtan”*. Här skiljer sig vägarna. Den ogudaktiga världen vänder honom ryggen. Men Herren går efter det förlorade och söker de vilsegångna. Hans frälsning gäller alla. Ingen enda lämnar han utanför. Han vill att alla skall se samma Guds frälsning som den salige Simeon.

Men hur är det då bland oss som vill höra till Guds folk. I Israel, Gamla förbundets egendomsfolk, blev Jesus till en stötesten, till fall för många. Må var och en pröva sig själv inför Ordet och rannsaka fråga sig: Har jag i Jesus Kristus sett min frälsning? Är han min Förlossare, mitt hjärtas tröst? Eller vilar mitt hopp om frälsning och en salig hädanfärd på någon annan grund?

Den gamla läsårsången skildrar utmärkt väl vad det vill säga att i Kristus Jesus ha funnit sin upprättelse:

*Om någon mig utspörja vill
Min grund till salighet,
Om det ej hörer mera till,
Som man bör hava med,
Förutom Jesu blod och sår,
Som man så ofta höra får,*

*Jag svarar då: Min grund är god,
Den heter Jesu blod.*

*Det är den fasta klippegrund,
Som evigt skall bestå,
Ja, ock uti min sista stund
Jag vilar tryggt därpå.
Och när jag hän från världen går,
Så sjunger jag om Jesu sår,
Och Lammets blod är nyckelen
Till själva himmelen.*

Vår text slutar med några ord om Jesu uppväxt i Nasaret. Pojken växte till och fylldes av kraft och vishet, och Guds välbehag vilade över honom. Han var Sann Gud och som sådan fullkomlig i allt. Men han var också sann människa, ingen låtsasmänniska, utan ett barn som växer till och utvecklas och tillväxer i förstånd och vishet som andra barn. Och ändå var han ett alldeles enastående barn. Han var nämligen utan synd och genomlevde hela sin barndom och uppväxt, ja hela sitt liv helt i enlighet med Guds vilja. Över honom vilar Guds välbehag och genom honom kommer Guds välbehag oss människor till del, så som änglakören sjöng där i julnatten. Må vi också i honom ha vårt välbehag.
Amen.